

REDACTIUNEA,
 Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
 Scrierile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile nu se returnează.
 INSERATE se primesc la ADMINISTRATIUNEA în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: M. Dukas Nachr.
 Max. Augenthaler & Emerich Loesner.
 Heinrich Schiele, Rudolf Mosse.
 A. Oppelke Nachr. Anton Oppelke.
 În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. În Hamburg: Maroly & Liebmann.
 PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seziță garmond pe o coloană 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicările mai dese după tarif și învoială.
 RECLAME pe pagină a 3 a o seziță 10 or. senu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L I X I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se prenumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-ții colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 or. v. a. senu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 208.

Brașov, Luni-Marți 21 Septevre (3 Octovre).

1899.

Noul cabinet austriac.

După atâtea încercări și svêrcoliri de a-se restabili pacea în parlamentul din Viena, Austria a ajuns în cele din urmă să se bucure érași de un ministeriu de funcționari. Caracteristic pentru situațiunea mult incurcată de adă este însă, că și compunerea unui astfel de cabinet extra-parlamentar a dat de greutăți. Pentru resortul important al finanțelor încă nu s'a putut afla omul potrivit. Cu toate acestea se asigură, că Marți se va pute publica în foia oficială numirea noului ministeriu Clary și dimisionarea cabinetului Thun. „Astfel“ scrie o foia berlinesă „putem considera de-ocean dată delaturată criza austriacă ministerială și pôte și cea parlamentară prin inițiativa personală a împératului. Érași s'a dovedit, că împératul, cu autoritatea sa personală, este punctul cel mai tare în teritoriul statului austriac“.

Reserva cu privire la delaturarea crizei parlamentare, ce o face implicit diarul berlines, își are însemnătatea ei reală. Germanii speréză, că noului ministeriu de funcționari îi va succede nu numai a liniști pe Germani prin desființarea imediată a ordonanțelor de limbă, dér că pôte va fi în stare să împace lucrurile și în parlament. Ei știu însă prea bine, că poziția noului cabinet față cu parlamentul nu va fi mult mai ușoră, decât a fost aceea a cabinetelor premergătoare.

Ministeriul Clary, compus tot din șefi de secțiune, nu întâmpină nici în dreapta, nici în stînga parlamentului simpatia, dér întâmpină la toate partidele neîncredere în măsură mai mare senu mai mică. Dispozițiunea față cu el se deosebesce numai printr'un singur moment: în tabăra autonomistă el este primit cu antipatia pronunțată, pe când în tabăra germană el nu întâmpină antipatia, și de misiunea lui sunt legate așteptări, că va fi însoțită de ur-

mări favorabile pentru postulatele Germanilor. Aceștia însă, precum o declară în tot chipul, nu se mai încred în vorbe și promisiuni, ci vor să vadă mai întâiu fapte.

Speranțele opoziției germane se concentreză în așteptarea și dorința, că ministeriul Clary, care este și rămâne un ministeriu de tranziție, va pregăti calea unui ministeriu parlamentar, care să nu mai continue politica lui Badeni și Thun, ci să fiă un ministeriu de coalițiune eșit din gruparea unei noue majorități, care să se ridice pe ruinele majorității autonomiste.

Realizarea acestei speranțe ar însemna așa-déră nici mai mult, nici mai puțin de cât o schimbare a sistemului de guvernare, ajungând deasupra érași egemoniștii germani.

Firesce, că partidele autonomiste din parlament nu vor sta cu mâinile încrucișate în fața unor astfel de nisurii. În deosebi Cehii sunt foarte neliniștiți și îngrijați de cursul ce l'a luat politica, și toate organele lor constată, că pentru Cehi érași a sosit un timp de cercări și de luptă.

Misiunea noului cabinet va fi de a împăca și mulțumi pe Germani, ca să nu se mai opună alegerii delegațiunii austriace. Cabinetul însă, dic Cehii, din momentul când va procedea la desființarea ordonanțelor de limbă, va înceta de a mai fi un ministeriu neutral, cum vré să trecă și va purta timbrul stângei germane. Din momentul acesta Cehii vor trebui să începă lupta în contra lui.

Unul din conducătorii cei mai de frunte cehi a caracterizat situațiunea dicând, că érași s'a petrecut una din fatalele schimbări, care nu iértă, ca în acest imperiu să pótă fi o desvoltare linișcită și o conviețuire pacinică între diferitele națiuni; căci érași autoritatea statului s'a dat îndérăt și s'a supus voinței, poftei de domnire și violenței unei fracțiuni, care tinde a asigura din nou egemonia Germanilor. Dér poporul cehic nu va ceda nici-odată violenței,

și el, în unire și cu firmă hotărîre, va sci să apere drepturile limbei cehice până la estrem.

Intr'aceea Polonii se silesc a sezunda pe Cehi în antipatia contra noului cabinet de funcționari, accentuând solidaritatea partidelor din dreapta. Dér din sinul lor începe să iese la ivélă și un curent, care critică atitudinea clubului polon de a merge solidar cu Cehii. Aceștia se simt încurajați prin cuvintele, ce li-a adresat dișlele acesteia împératului cătră conducătorii poloni, dicând: „Speréz, că Polonii nu-mi vor face dificultăți“.

Se ridică dér pentru solidaritatea partidelor autonomiste pericolul de a pute să fiă cu timpul sguduită, și foile cehice nu ignoréză nici decum acest eventual pericol. De aceea ele stărue cu atât mai energic pentru începerea luptei.

Situațiunea în Austria se presentă din nou în colorii destul de posomorite în ce privesce marea problemă a împăcării dintre națiunile ei.

Cestiunea autonomiei și episcopii.

Vorbind despre procederea episcopilor români uniți față cu cunoscutele uneltiri ale comisiunii de 27, ce a fost alésă de congresul catolic unguresc; despre declarațiunea, ce au făcut'o ei în conferența episcopescă din Budapesta, că nu vor înceta de a reclama dreptul de propriă autonomie: „Unirea“ din Blășiū reamintesc, că la 1897 episcopii au făcut reprezentațiunii la primatele unguresc reclamând dreptul bisericii, apoi la preainaltul tron, cerénd să se concedă convocarea congresului bisericesc al Românilor uniți. Așadér, conchide numita foia: „episcopii noștri și-au făcut datorita până în capét“. După aceea se întrebă: „ce este de făcut mai departe?“ și încheie așa:

Este evident, că episcopii noștri nu pot apăra drepturile noastre și în congresul catolic, care se va convoca, pe cum cetim

în diarele maghiare, pe la mijlocul lui Novembre a. c., de-orece ei nu pot, nu le este ertat, să mérgă la acel congres fără a se pune în conflict cu biserica întregă, pe care o păstoresc și a vătéma dreptul public al provinciîi mitropolitane ca autonomă și independentă de ori-ce altă biserică catolică din Ungaria.

Dér chiar și când ar merge la acel congres — presupunere alt-cum neadmisibilă, — ce ar pute ei face în număr de 4 înși față cu sutele de deputați catolici, într'un congres, în care nu pot spera să fiă sprijiniți nici măcar de episcopatul catolic?

Cu toate acestea noi credem, că ar fi bine, ar fi oportun, ca acest congres și toți factorii mai înalți de stat să știe și să afle, că întreg clerul și poporul credincios, conșciu de nedreptatea, ce i-se face prin operatul comisiunii de 27, este firm hotărît să-și apere drepturile sale, și că ori-care hotărîre adusă „de nobis sine nobis“ în congresul catolic o considerăm învaintă de neobligătoare și invalidă pentru noi, căreia nici-odată nu ne vom supune, căci nu ne putem supune fără a ne face trădătorii drepturilor noastre.

Când în anul 1897 s'a convocat primul congres catolic numai pentru a îndeplini unele formalități de constituire și de alegere de comisiuni, întregă biserica greco-catolică s'a cutremurat, și cu toții s'am alergat la adunarea din Clușiū pentru a protesta în contra unor uneltiri, cari numai le bănuiam, dér nu le cunosceam în formă concretă.

Acum însă stăm în fața unui operat concret, pregătit de cei mai distinși membri ai congresului catolic, care pôte a obținut încuviințarea și a guvernului și a episcopatului, cel puțin în bazele și principiile sale cardinale, și care cu puțină modifiări va fi primit probabil și din partea congresului.

Acest operat calcă în piciorie autonomia bisericii noastre, ignoréză luptele și aspirațiunile noastre seculare, destrăméză întreg organismul provincial al bisericii noastre, restrînge cercul de activitate al administrațiunii diecesane și pe toți de o potrivă, pe episcopi, capitule, cler, popor, bunuri, beneficii bisericesci și instituțiuni culturale ne supune jurisdicțiunii

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Eufemisme în limba română.

De
 Nicolae Sulică.

(3) (Urmare).

III.

Téma superstițioasă e așa déră în primul rând isvorul pornirii eufemistice a poporului, și nu e ceva accidental, ci forțe caracteristic, că noțiunea de *superstițiune* e caracteristică la Grecii cei vechi prin *δαιμονία*, din cuvânt în cuvânt „téma de spirite, demoni“, și nu mai puțină importanță psihologică-religiösă are în punctul acesta faptul, că „superstitio“ în latinătatea mai nouă primesce sensul special de „scrupulositate religiösă“, senu „venerațiune scrupulosă“.

Eufemisme în sensul mai sus stabilit întelnim în toate limbile, fiind peste tot pornirea eufemistică, precum asemenea s'a constatat deja, în firea poporului neemancipat încă de credința deșartă în puterea duhu-

rilor necurate senu réuvoitoare. E de sine înțeles, că această pornire se manifestéză nu numai față de reprezentanții supranaturali ai réului, ci peste tot și față de spiritele îmbracate în nimbul bunătații și al sfințeniei, așa-déră la creștini și față de D-deu și întreaga sa suită de sfinți, a căror grație prea înaltă caută să și o câștige și să și-o conserve poporul în nimicnicia sa microscopică prin convenita moderațiune și rezervă evlaviosă în fapte și în cuvinte.

Reserva această eufemistică în agrăirea senu indicarea în graiul viu a puterilor supranaturale, cari impun poporului senu prin pornirea lor réutăciösă, senu prin sublimul sfințeniei lor, se manifestéză pe de o parte în evitarea directă a numelui original și propriu al respectivei puteri și în consecință în substituiriunea acestuia prin alte atribute, de regulă tocmai de caracter contrar, ér pe de altă parte în coruperea senu diformarea numelui divinității senu spiritului Atotputernic.

În primul cas avem de a face cu un fel de lingșire premeditată, cu care po-

porul cuprins de gróză în neputința sa atribue cumplutului spirit însușirile cele mai nobile, în esența lor însă cu totul opuse firii acestuia. Așa e d. e. atributul eufemistic de *Eὐειδής*, senu „Binevoitoare“ și *Ἐσφαλ* senu „Venerabile“, cu care Grecii cei vechi indicau pe implacabilele dește ale résbunării (*Ἐσφύδες*) numite de Romani și „Furii“ (Furiae). Tot așa e apelativul de „Parcae“ (Cruțătoarele), sub care poporul roman cunoscea pe neînduratele dește ale sortii senu pe ursitoare, cari tocmai că nu cruțau pe nimeni. E aceeași tendință isvorită din gróză, care făcea pe țéranul rus să numescă pe Ivan cel cumplit „bunul nostru tătuc“, pe anticul Israelit să înlocuiescă numele lui Iehovah* cu „Elohim“ și

* Iehovah („care este, a fost și va fi“) a fost la vechii Israeliti numele propriu diș al lui Dumnezeu și era indicat în testamentul vechiū prin următoarele 4 consoante: I, H, V, L. Acest nume al lui Dumnezeu însă era atât de sfânt, încât afară de supremul preot, nimeni nu-i era permis să-l pronunțe, și și acesta numai odată pe an, cu totul izolat în decursul serviciu-

„Adonai“, ér pe poporul român să numescă „Milostive“, „Frumöse“, „Măestre“, „Soimane“ pe îngrozitoarele stăpânitoare ale vzeduhului, numite de regulă lele.

În cazul al doilea se validteză un fel de jenă senu sfiälă cucernică religiösă, care reține pe poporul bigot și superstițios de a pronunța esact și întocmai prea sfintul și cumplitul nume al puternicului spirit. Așa e bună-

lui divin oficiat la sêrbătórea împăciuirii, ceea ce încă se întâmplă totdeuna cu gróză morții în suflet, căci însuși Iehovah dice (Levit. cap 19): „Tremurați înainte mea“, ér la Num. Cap. 18 v. 31 se dice: „Cine se apropie de coliba Domnului, al morții are să fiă!“ etc. Drept aceea peste tot în sfânta scriptură, unde obvenia numele lui Iehovah, se cetia Adonai („Domnul“), ér decă sta alături cu Adonai, se cetia Elohim („deul“). Mai târziu cele 4 consoante I, h, v, h, au început a se pronunța cu vocalele primului cuvânt și așa s'a născut forma Iehovah, căci forma corect etimologică a fost „lahveh“, care cu provocare la 2 Mois. 3, 14 e interpretat de regulă ca „cel ce există“. — Elohim e un fel de pluralis majestatis dela poeticul Eloah (deitate).

unei corporațiuni constituite din persoane, cari nu sunt membri ai provinciei noastre bisericesci.

Pericolul este și mare și iminent. De aceea întrebăm, că este-ne ertat să stăm nepăsători și că ore nu a sosit timpul, ca poporul și clerul să se întrunescă din nou în conferență, spre a lua pozițiune în fața acestui pericol încă înainte de ce operatul comisiunii de 27 ar ajunge la pertractare în sinul congresului.

A treia-ora: ce dăc mireni.

Dela d-1 Acentie Severu primim spre publicare următorul articol:

La prima întrebare, ce a binevoit a pune „Unirea“ în numărul său 30 din 29 Iulie a. c.: „Ce fac laicii (mireni)“, am răspuns pe cât am știut, „că laicii se consultă, se sfătuiesc, ce ar fi de făcut în cazul, când „adunarea episcopilor rom. cat. în strinsă „legătură cu guvernul Majestății Sale, ne-ar „stringe ca un boa constrictor în brațele „sale, ca să ne pîrie oșele“. Mai mult, am arătat în „Unirea“ Nr. 33, cum că laicii încă de mult, chiar dela 1700, nu s'au învoit la unire, decât în cele 4 puncte, și îndată ce au vădūt, că romano-catolicii pretind mai mult și aședă în cōstele episcopilor uniți, degradați din rangul de metropolit, ce l'au avut până la unire, câte un Iesuit în locul superintendenților calvini, pe cari îi purtasera înainte de unire protopopii ortodocși cu lectica pe umerii lor, au încetat de a se mai uni, ba și cei uniți deja s'au întors érași la ortodoxia, de unde li-a și rămas până în ziua de astăzi numele de „neunit“ și „neuniți“.

Am arătat, că laicii nu numai au ținut pe preoți cu prescură și cu tōte stolarile, după timp și împrejurări binisori, ci rezoluți sunt a face acēsta și în viitor, numai să nu alerge și cerșescă preoții lor grația pretorilor și mai marilor acestora, ca așa lăpădându-se de sine, de chiamarea și credincioșii lor, să fiă mituiți câte cu 30—40—50 fl. de guvernul fără de lege. Am arătat, că și prefectii din 1848—49 în răspunsurile, ce au dat ómenilor gubernului pentru neprimirea atunci a decorațiunilor, între alte motive au adus și persecuțiunile, ce se porniseră în contra unor membri ai clerului, cari luaseră parte activă la mișcările din anii 1848—49.

Tot-odată am produs și rezoluțiunile, ce a luat adunarea laicilor în zilele de 13, 14 Aprilie 1871, ținută sub presidența br. B. L. Pop la Alba-Iulia.

Făcut'am pomenire și de adunarea laicilor din 29 Iulie 1897, ținută și încă în prospēta memoriă la Clușiū. Declarat'am respicat, „că noi, laicii români, rămânând fii „credincioși ai bisericii noastre unite cu „Roma, numai atunci vom părăsi clerul, „preoții și biserica noastră, când acēsta nu va mai fi națională românescă“.

Ei bine, după tōte acestea am așteptat, ca clerul să se declare multămit, ori ne-mulțămit cu cele ce am făcut și avem în

ouget să mai facem noi laicii, noi mireni; am așteptat, și încă cu drept cuvânt, ca „Unirea“, în ale cărei colonne s'a pus întrebarea „Ce dăc laicii“, să răspundă categoric și nu cu note, ce mai cere clerul dela noi; am așteptat să ne arate, ce a făcut metropolitul Vancea cu conclusele adunării laicilor din 13, 14 Aprilie 1871: pusu-le-a la dosariu, séu le-a așternut la supremul și singurul cap cunoscut și recunoscut de noi laicii în biserica noastră, Papa dela Roma, séu a început a se tērgui și implora grația guvernului și buna voință a episcopatului rom.-catolic, cu care a stat în bune și de-aprōpe relațiuni, ceea ce i-a și adus decorațiunea, de care nu se putea arăta în destul multămit?

Ce a făcut metropolitul Victor și cei trei sufragani ai săi în urma concluserilor mirenilor aduse și votate în 29 Iunie la Clușiū? Da, scim, că le-a așternut primatului și episcopatului rom. cat. și, după cum ne informeză foile guvernului și după ele „Unirea“ în Nr. 38 dela 24 Sept., a cerut, ca biserica unită să nu fiă contopită și pusă sub autonomia bisericii rom. cat.

Ei bine, „Unirea“ și cu ea Episcopii și Metropolitul Victor sunt prea laconici și prin tăcerea și nedescoperirea tuturor fazelor, prin cari a trecut până acum încercarea Episcopatului rom. cat. de a ne aservi din nou biserica noastră supremației sale întocmai și pōte mai-mai, de cum a fost acēsta aservită Calvinilor înainte cu 200 ani, ne face impresiunea și ne induce în tentațiune de a ne teme și crede, că: Episcopatul nostru nu a apērat, și nu apēră cu destulă energiă autonomia garantată prin Bula sântului părinte insorită și înarticulată în legile țerei, pentru-că de-ar fi apērat'o ar avē curagiul de a ne și arăta, fără a-se teme, că vom pierde grația guvernului și amicitia episcopatului rom. cat.

Noi nu cerșim, ci pretindem dreptul nostru; noi nu ne rugăm, ci protestăm în contra ingerinței soviniște a episcopatului rom. cat. Nu vom suferi odată cu capul să se amestecē politica cu credința. Cērem și pretindem de-ocamdată dela ai noștri să ne arate fazele, prin cari a trecut până acum marele proces al intrigelor și uel-tirilor, ce tind la aservirea bisericii noastre, la nimicirea autonomiei și la stabilirea supremației catolicilor.

Nu suntem de părerea „Unirei“, es-primată în Nr. 36 din 9 Sept., în care ne spune, că vremea — dice, nu timpul — protestelor patriotice a trecut; ci credem că abia s'a început. Până acum credem, dēr nu scim și între credință și știință e mare deosebire, că a protestat așa cu gura de jumătate Metropolitul Victor. Metropolitul însă nu e biserica, nu e clerul și poporul, e numai cap al clerului și părintele sufletească al poporului.

(Va urma.)

Sinod în Blașiți. „Unirea“ din Blașiți aduce următoarea scire: „După informațiunile, ce avem, sinodul se va convoca pe ziua de 21 Novembre n. 1899 și zilele următoare“.

Anglia și Transwaalul.

Cēta între Anglia și Transwaal a ajuns în stadiul de a trece la încērare. Consiliul de miniștri engles ținut Vineri la Londra, a ridicat față cu mica republică din Africa-de-Sud nisece pretensiuni, pe cari dēcă poporul Boerilor le-ar primi, însuși și-ar subscrie șentinta de mōrte. Pretensiunile Angliei țințesc la a-se face stăpână, fără vērsare de sânge, peste republică.

La pretensiunile Angliei, printre cari e și aceea de a-se învăța limba englesă în școli, Transwaalul a hotărît se răspunde scurt, aderând în mod strict la convențiunea din Londra dela 1834 și a nu cere nimic mai mult.

Boerii din Transwaal nu-și bat mult capul cu răspunsul, ce trebuie să i-se dea Angliei. Ei însă sunt într'o mișcare febrilă dela cel dintăiu până la cel din urmă. Așa se vede, că Boerii nu s'au speriat de amenințările îngâmfate ale Albionului, nici de tunurile Maxim ale lui Chamberlein. Ei se încred în puterea brațelor lor. Mare amărăciune li-a pricinuit faptul, că Portugesii s'au învoit, ca Anglia să ocupe portul Delagoa, de unde Englesii pot ușor să trimită armata și munițiunea pe uscat în Transwaal. Ba se vede, că și Germania dă în taină sprijin Angliei, într'u cât nu se opune ocupării portului Delagoa. Rîvnesc pōte și ea la vre-un os.

Intr'aceea se asigură, că Rusia se opune contra acestei ocupări. Din Londra se anunță, că ambasadorul rusesc *Staal*, a avisat, din însărcinarea țarului, pe Salisbury, că în Rusia ar produce resentiment dureros izbucnirea războiului între Anglia și Transwaal.

Puterea armată a Boerilor e mai mică, decât a Englesilor. Ei împreună cu statul Oranje, care a promis a da ajutor, pōt pune pe picior de războiu 40.000. Armata Transwaalului constă tōtă din tineri de 16 ani în sus. Pe lângă ei însă întreg poporul înarmat, căci națiunea întregă va avē să pōrte lupta pentru a fi séu a nu fi. Ordin separat pentru mobilizare nici nu se va da, de vreme-ce Boerii și cunosc cu toții datorita față de patriă. La asta se mai adauge, că artileria transvaaliană e fōrte bună. Boerii au tunuri destule, sistem Maxim, ca și Englesii. De când cu conflictul cu Anglia, ei s'au provēdūt bine cu ghiulele și tot felul de material, ce și l'au procurat din Franca.

Boerii intenționează a rămână de-ocamdată în defensivă, pentru-ca astfel să prelungească cât mai mult războiul și se mijlocescă intervențiunea străinătății. Trupele vor merge la graniță și se va publica dreptul belic. Circulația postală cu străinătatea s'a sistat deja, și „Volksraad“-ul a

decis, că tuturor acelor sudiți străini, cari vor lupta pentru cauza Boerilor, li se va da după războiu dreptul de cetățen.

Situațiunea în Austria.

Am semnalat deja în numărul trecut, că monarhul a însărcinat, în fine, pe contele Clary cu formarea noului cabinet. Contele Clary face parte din aristocrația germană a Boemiei, înainte a fost locțiitor în Silesia, acum în urmă în Tirol. El așadér este un funcționar, colegii vor fi asemenea, adecă ministerul va avē caracter exclusiv de funcționari și de transițiă.

Până ieri nu i-a succes lui Clary-Aldringen de a forma noul ministeriu și listele colportate până acum în privința acēsta nu corēspund într'u tōte realității. În urma acēsta monarhul n'a putut fi în pozițiune de a primi încă dimisiunea cabinetului Thun, și se crede, că foia oficială nu va publica nici dimisiunea lui Thun, nici numirea noului cabinet.

Evident dēr, că situațiunea în Austria continuă a fi din cele mai grave. Gravitatea zace în aceea, că un ministeriu de funcționari va avē numai problema de a retrage ordonanțele de limbă, de a convoca „Reichsrath“-ul, de a alege delegațiunea și de a înainta camerei un proiect despre o nouă lege a limbilor.

Vienesii sunt de părere, că un ministeriu Clary va fi de scurtă durată și că pe la sfirșitul anului el va face loc unui ministeriu parlamentar. Cine însă pōte să prevēdă de pe acum, ce se va întâmpla. E fōrte posibil, ca Clary să stea la guvern timp mai îndelungat, deore-ce în actualele împrejurări cu greu se va putē forma o majoritate atât de compactă, încât un guvern parlamentar să pōtă să se razine pe ea. În privința acēsta însă totul atērnă dela împăciuirea între Cehi și Germani. De-i va succede lui Clary să împace aceste două elemente, a făcut lucrul cel mai strălucit. Dēr într'o pace sinceră și durabilă a Cehilor cu Germanii abia mai pōte crede ađi cineva. Germanii cerștergerea §-lui 14, revizuirea pactului cu Ungaria, alianța vamală și comercială cu Germania, desființarea ordonanțelor de limbă, limba germană în armată, în consiliul imperial, în ministerii, la judecătoriile mai înalte, c'un cuvânt limba germană oficiōsă în serviciul interior, afară de Galizia, Tirolul de Sud și Boemia. Față cu acēsta Cehii cer: restabilirea dreptului de stat a corōnei boeme, deplina egală îndreptățire a limbei cehice în Boemia, Moravia și Silesia pretutindeni și la tōte forurile, largirea autonomiei provinciilor în administrația și legislațiune și un ministeriu parlamentar din majoritate.

Puse față 'n față aceste pretensiuni, contele Clary ar trebui să fiă cel mai puțin un năsdăravan, ca să le pōtă împăca și uni. El nu pōte prin urmare decât să fiă un guvern de minoritate din momentul ce ar voi să guverneze contra Cehilor și celor-

l'au înaintat.

ora la Nemți numele trunchiat séu diformat al lui Dumnezeu, al lui Isus și al devolului, precum *Iesses* din Isus, *Potz* din Gotts sinonim cu „la naiba!“, séu în locuțiunea „Potztausend, Potzelement, Potzblitz!“ corēspundēnd formulei românesci „o sută de draci! trāsnete și fulgere! carnaxi!“, ér în limba francesă lui *Parbleu!* asemenea corupt din „Par Dieu“. Tot așa e *Diker* și *Deichsel* din Teuffel, apoi la poporul nostru „dimon“ în loc de demon, séu „ghiavol“ în loc de diavol, tocmai în acele părți, unde o trecere a lui „e“ în „i“ (dimon) séu a lui „d“ urmat de „i“ în „gh“ (ghiavol) e absolut necunoscută, căci demonul și diavolul nu sunt nume, cari le poți pronunța numai așa, cu una cu două; Românul își face cruce și-și scupă în sin, când le pronunță. În același chip se explică în graiul poporului nostru și numele corupt *Antihărți* al lui Antichrist, demonul, care va avē să paralizese acțiunea dumnezească pe acest pământ, și să premērgă triumfului total al evangheliei și începutului vécului de apoi.

Tot așa se explică și formulele de jurământ ale Latinilor: herele, pol și edepol, ca forme corupte din Heroules și Pollux și datorite sacrului respect, ce-l aveau Romani față de divinitățile, la cari se provocau ca martori.

E de observat însă, că sunt unele cuvinte, cari numai la aparență au caracter eufemistic, întrucât noul epitet de caracter nobil al unui obiect în opozițiune cu atribuțiunea cea veche de caracter contrar, se explică nu din vre-o tendință eufemistică a poporului, ci din evoluțiunea istorică, prin care a trecut obiectul. Așa d. e. Marea-Nēgră Grecii cei vechi o numiau odinioră „Marea-Neospitalieră“ (*πόντος ἄεθρος*), mai târziu însă numele i-a fost preschimbat în „Marea-ospitalieră“ (*πόντος ἑθέρως*, Pontus euzinus). Acēstă schimbare de atribuțiune e interpretată de regulă ca o modificare eufemistică. Adevērul istoric însă este, că aici n'a conlucrat absolut de loc preocupățiunea religioasă a poporului grecesc, ci Marea-nēgră de fapt l'a început, înainte de aședarea coloniilor grecesci, a fost pentru

Eliul neospitalieră, mai târziu însă după-ce întreaga întindere a țărmurilor mării a fost împopulată de o lume întregă de colonii, marea mai înainte neospitală, își deschide acum brațele sale ospitale comerciantului venit din Grecia-mamă. E cunoscut în istoria romană și numele orașului *Benaventum*, numit astfel dela marea învingere a Romanilor asupra lui Pyrrhus (257 a. C.), pe când mai înainte, după cum ne relatează Livius (9, 27), orașul se numise *Maleventum* din cauza climatei sale nesăuțōse. Acesta e în adevēr un cas de eufemism, propriu dis, căci orașul mai înainte atât de rău venit Romanilor, prin strălucita învingere asupra inamicului s'a făcut pentru tot-déuna binevenit și memorabil în istoria poporului roman.

În conformitate cu îndoita procedură eufemistică urmată de popor — așa cum s'a relevat mai sus, — în alegerea și aplicarea numelor și formelor de alocațiune ale diferitelor puteri supranaturale, voi distinge și în limba română pe de-o parte eufemisme indirecte manifestate în *circumscrieri* și subs-

tituiri, relevând de-ocamdată drept specimene caracteristice din marea bogăția a eufemiselor române numai atributurile eufemistice referitoare:

- la mōrte
- diavol
- lele
- bōle,

ér pe de altă parte voi analiza și câte-va casuri de eufemisme directe, manifestate în diformarea séu coruperea numirilor proprii ale diferitelor spirite și puteri, remarcând mai ales eufemismele directe ale diavolului, precum și pornirea eufemistică așa precum se validitēază în *înjurături*. Drept încheiere apoi voi adauge un mic capitol despre procedura eufemistică, așa cum se pōte observa la poporul nostru în darea și schimbarea numelor de botēz, și în fine voi demarca și câte-va eufemisme singurătice, de caracter mai general, întrucât obvin mai des în graiul dîlnic al poporului român.

(Va urma.)

lași Slavi, Germanii în Austria sunt 9 milioane, restul de 14 milioane sunt Slavi, Români, Italieni etc. În „Reichsrath“ Germanii sunt reprezentați numai prin 192 deputați din 425, și dintre cei 192 sunt 43 clericali și conservativi aliați cu Slavii.

Mai a laugem, că la partidele germane se manifestă tendința de a pune la o parte deosebita devize și a se alia într-o unică și mare partidă, pentru-ca la ori-ce cestiune gravă să pășescă ca un tot compact.

SCRIRILE DILEI.

— 18 (30) Septembrie.

Dina Sf. Sofii, patrona școlilor române din loc, s'a serbat ieri, Duminecă, cu ceremonialul obișnuit. După serviciul divin dela biserica Sf. Nicolae, la care au participat toți școlarii în frunte cu corpul profesoral, s'a ținut parastas în memoria fondatorilor gimnasiunii, apoi s'a făcut procesiunea obișnuită la gimnasiu, unde după sfințirea apei s'a rostit discursul ocazional de tinerul posesor, d-l Lacea.

Afacerea „frățietății“. Foile ungueresci semnalază, că acel deputat *Telegdy*, care cu ocaziunea serbărilor sfințirii bisericei din Bratca a jucat rolul lui Ștefan Tisza la masa dată în onoarea episcopului Goldiș, toastând cu foc pentru înfrățirea româno-maghiară, și-a făcut alaltăieri darea de seamă înaintea alegătorilor săi din cercul Eleds. Între altele el a vorbit și despre „frățietatea maghiaro-română“ din Arad, „care, dice el, poate avea urmări salutare pentru patriă“, și recomandă această politică alegătorilor săi.

Din Bucovina. Numărul dela 17 (29) Sept. al „Patriei“ a fost din nou confiscat. Asta este a 36 confiscare. „Patria“ a reproduș în acest număr, la loc de frunte, primul articol din „Gazeta Transilvaniei“ nr. 197, intitulat „Prigonirea preoțimeii române“, din care cenzura din Cernăuți a eliminat un pasagi. Tot așa a eliminat cenzura o parte mică din rubrica informațiunii a „Patriei“.

Pentru masa studenților români din Brașov a mai contribuit d-l Petru Broștean 1 fl. Direcțiunea școlară exprimă mulțămiri d-lui dăruitor.

Principii moștenitorii ai României la Livadia. Părechea imperială rusă, care în acest moment se află la Darmstadt, a invitat pe principele și principesa României să petrecă câte-va zile în cursul lunii Noemvrie la Livadia, împreună cu Țarul și Țarina Rusiei.

O măsură salutară. Ministrul de instrucțiune al României a interzis printr'o circulară adresată conducătorilor școlilor private de fete odată pentru totdeauna purtarea corsetului în decursul orelor de studiu.

Reuniunea învățătorilor din arhidieceza română unită și-a ținut prima adunare generală la Blășiș în 22 Sept. a. c. Despre decursul ei notăm după un raport al „Unirei“ următoarele: Dintre esteri, le adunare n'au luat parte decât 42, din câteva districte protopopesco n'a fost nici un delegat. Au mai asistat la adunare d-nii: canonic Dr. Bunea, inspectorul școlar Szabo, preoții Szmighelschi din Sâncel și Lita din Ielod. Adunarea a fost deschisă de d-l președinte S. Muntean, directorul preparandiei din Blășiș. În raportul comitetului central, prezentat prin d-l notar Nic. Pop, se constată, că reuniunea are 14 membri fondatori, 450 ordinari și 88 ajutători, cu totul 552, cari sunt împărțiți în 26 despărțăminte după tractele protopopesco. D-l prof. preparandial A. C. Bota, ca cassar, raportază, că în primii doi ani reuniunea a putut aduna o avere de aproape 1000 fl., pe lângă toate spesele, ce le-a avut acum la început. Anume s'au încasat dela membrii din despărțăminte 729 fl. și 10 cr. S'ar fi încasat însă și mai mult, decât unele despărțăminte și încă dintre cele puternice n'ar fi arătat prea mare indiferență, așa că n'au administrat casei centrale nici un crucer. Propunerea învățătorului E. Câmpian din Agărbiciu privitoare la înființarea

unui fond, din care să se ajute copiii învățătorilor, s'a predat comitetului central, care la adunarea viitoare va avea să se pronunțe asupra lui. Dintr'un raport prezentat de d-l I. F. Negruțiu ca redactor al „Foiile Scolastice“ aflăm, că unii învățători, cari au stăruit atât de mult pentru edarea acestui organ pedagogic, acum întârziă cu plățirea abonamentelor și dificultăză prin această desvoltarea foicei etc.

Artistă română. D-șora *Laura Vlad*, din Lugos, terminându-și cu succes strălucit studiile de pictură la academia din München, s'a așezat în Sibiu ca profesora de desen și pictură. Deschidând tot-odată și atelier privat, se ocupă și cu lucrarea de portrete după fotografii sau natură, tablouri de sufragerii, precum și icone sfinte. Adresa unde se primesc comanda este: Sibiu, strada Morei (Mühlgasse) Nr. 23.

În vândarea de beuturi spirituoase se va introduce dela 1 Ianuarie viitor o nouă dispozițiune. O ordonanță ministerială dispune, că dela 1 Ianuarie 1900 droguriștii, vândătorii de mărțișuri (buticarii) și cei cari poartă comerț cu diferite articole de băcăniă, nu mai pot vinde nici un fel de beuturi spirituoase cu paharul, decât litrul cutărei beuturi face mai puțin de 1 fl. C'un cuvânt, numiților negustori li-se retrage dreptul de vindere cu paharul și cu măsura. În urma acestei ordonanțe, cei interesați vor adresa ministrului de finanțe un memoriu, în care vor cere să nu se aplice măsura această, care le păgubesc în mod însemnat comerțul.

„Ein rumänischer Guérin“. Góna guvernului din Cernăuți în contra prim-redactorului ziarului „Patria“, a D-lui Valeriu Branice, ia dimensiuni atât de vaste, încât preocupă chiar diaristica din Viena. Ast-fel cetim în numărul de Vineri, 22 Septemvrie a. c., al ziarului antisemit „Deutsches Volksblatt“ sub titlul „Ein rumänische Guérin“: Redactorul organului partidului românesc, „Patria“ din Cernăuți, Dr. Branice, fu espulsat din Austria de către autoritatea politică, cetățean ungar fiind. Ordinul de espulsare nu i-se pôte intima, pentru-că partizanii săi îl ascund de poliția. Acuma poliția în rușul capului face gónă după Dr. Branice, și aproape zilnic primim raporte, că în Cernăuți și Storojineți sunt impresurate de jandarmeria și poliția casele, în cari se presupune prezența mult căutatului. Până acuma i-a succes D-rului Branice deja de două-ori a scăpa prin cordonul poliției din fortărețele sale impresurate.

Alte condamnări în Serbia. Curtea marțială a mai osândit pe *Milovanović*, pe fostul ministru *Vesnić* și pe *Pavlović* pentru acusa de înaltă trădare la câte 3 ani, pe *Marčević* la 6 ani, și pe *Kuzici* la 2 ani temniță. Cu 30 Septemvrie starea de asediu s'a suspendat și curtea marțială și-a încheiat agendele, dând cele 50 de procese, ce mai sunt, în seama judecătorilor de rând. Alaltăieri tribunalul a mai adus câte-va sentințe. Miloje *Arvić* a fost condamnat la 5 ani temniță pentru lese-majestate, *Stanco* la 1 an pentru vătămarea autorității, *Lucaci* la 4 luni, *Mileović*, *Petrović*, *Bastzović* la câte un an.

Tribunal de pace în Haga. Din Viena se anunță, că în cercurile diplomatice de acolo se vorbește, că guvernele acelor state, cari au participat prin reprezentanții lor la conferința din Haga, se sfătuiesc acum asupra înființării unui tribunal permanent internațional. Sediul tribunalului ar fi Haga și activitatea și-ar începe-o în 1900.

Despre Români. *Benedict Janco*, autor al mai multor scrieri despre Români și ticlucitorul faimoasei broșure banffyște, a scos de curând de sub tipar încă o lucrare despre Români, intitulată „Istoria vîndințelor de naționalitate române și starea lor actuală“. Lucrarea această este o continuare a lucrării despre tendințele de naționalitate române până la Iosif II. Volumul conține 800 pag. și este împărțit în trei capitule mari: I. Epoca Horia (Hora-vilag), II. Desvol-

tarea ideii de naționalitate română și III. Revoluția Românilor din 1848-49. În partea din urmă autorul dedică câte-va pagini eroului Munților, *Avram Iancu*, pe care însă îl prezintă în colorii cam false, mai ales principiile politice, de cari a s'condus această mărătă figură a istoriei noastre din anii memorabili 1848/49. În genere, cartea d-lui Janco are cusurul de a fi lipsită de obiectivitate, și într'o bună parte a ei cuprinde eserări tendențioase.

Ministrul Szell în contra espulsării socialistilor. Poliția din Cașovia a espulsat pentru totdeuna pe muncitorii socialisti *Huber* și *Stern* de pe teritoriul orașului, fiind-că au agitat pentru ideile socialiste. În contra hotărării respecticii au apelat la ministrul de interne *Szell*, și acesta a anulat sentința de espulsare.

Concertul Selma Hackmüller. Asupra concertului, ce-l va da d-ra *Hackmüller*, Miercuri seara în 4 Octomvrie n. atragem încă-odată atențiunea cetitorilor noștri din loc în firma speranță, că tinera artistă, care a absolvat cu strălucit succes conservatorul din Pesta și Viena va satisface pe deplin taturor așteptărilor. Despre aptitudinile d-rei *Hackmüller* i se scrie în „Kr. Tgbl.“ din cercuri competente musicale: „D-ra *Selma Hackmüller* dispune de un sopran minunat de frumos; acest escelent organ aresă și-l mulțămescă d-ra *Hackmüller* atât educațiunii sale musicale, cât și talentului său, ceea ce face posibil să eșecute ori și ce cu o suverană siguranță. Fără îndoială, întreg publicul va părăsi sala de concerte cu o înălțată și mulțămită dispozițiune sufletescă“. Bilete se pot procura la librăria *Hiemesch*.

Statua lui Lesseps. Corabia „*Oxfordshire*“, care transportă la Port-Said colosala statuă a lui *Ferdinand de Lesseps*, era aproape să se inee. Corabia își continua drumul, după ce plecase din Plymouth, căci în golful Gascogne a fost surprinsă de ultima furtună. Cielonul erasă culce corabia cote și cele 17,000 kgr. de bronz, care formeză diferitele fragmente ale statuei, alunecară și ele, urmând direcțiunea corăbiei, care nu se mai putu ridica. Cu toate sforțările făcute, a fost peste putință ca vasul să fie ridicat în poziția sa naturală. În această stare, corabia se întorse cu forțe mari greutăți la Plymouth, riscând o mare primejdiă. În port echilibrul a fost restabilit și corabia și-a continuat apoi călătoria. Ultimele sciri arată, că *Oxfordshire* a trecut cu bine Gibraltarul. Inaugurarea statuei se va face la 5 (17) Noemvrie, cu ocaziunea celei de a 30-a aniversare dela deschiderea canalului de Suez.

O oglindă a administrației unguresci.

Foia clericală „*Alkotmány*“, perțându-și toate iluziile, ce le avea în era „legei, dreptului și dreptății“ a lui *Szell*, citează următoarele casuri pentru a face o oglindă a administrației unguresci:

În Ciongrad doi gendarmi au prins pe plugarul *Ludovic Menceser*, care era bănuț, că ar fi furat ceva. Gendarmii l'au strimțorat lângă o sobă de fier, în care era foc, l'au legat, l'au pîrjolit, l'au fript până când și-a pierdut conștiința de sine, apoi l'au dat cu apă luată de pe ghiță, i-au turnat apă de apă și în gură și apoi, în timp de noapte, l'au țerit până la moșia lui; l'au amenințat și i-au dat trei florini pentru-ca să tacă.

Tot în Ciongrad, fisoğăbirul *Mateffy* a recrutat 15 gendarmi la alegerea de primar și, fiind-că cetățenii n'au voit să alăgă pe candidatul guvernului, ei au pretins restituirea în post a lui *Stef. Toth*, care a fost suspendat de vice-șpanul *Csato*, a chemat pe gendarmi în sală și aceștia au atacat pe preotul *Anton Hegyi*, născându-se un scandal, încât ședința a trebuit să se disolve fără rezultat.

În orașelul *Mad* din comitatul *Zemplinului*, 244 de cetățeni au subscris o jalbă, pe care au înaintat-o fișpanului printr'o deputațiune de deșce inși. În jalbă se spune,

că notarul *Jlléshazy* a chemat în timp de noapte la casa comunală pe locuitorii *Csorba Ianos* și *Jlles Iozsef*, a poruncit să-i lege cu ștrânguri și apoi cu o vînă de bou i-a bătut până i-a făcut sînge, încât au trebuit să zacă mai bine de o săptămână. Același notar a licitat averea nemiscătoare a femeii *Nagy Ferencz* și a cumpărat-o însu-și cu 62 fl. și apoi a vîndut-o cu 620 fl. Pentru restanțe de dare a licitat averile cetățenilor și li-a cumpărat el. Sub diferite titluri adună taxe și amende, pretinde anticipații, socotela însă nu și-o face, chitanțe nu dă, dăr bruschază și dă cu piciorul afară pe cetățeni din casa comunală.

În Isenitza din comit. *Arva*, primarul *Kubicza Matyas* a prins pe femeia suspiționată cu furt *Maria Bistrișan*, care e nebună, și a bătut-o până a căzut la pământ, apoi a închiș-o într'o șură, unde dimineța au aflat-o mörta. Medicii au constatat, că mai multe cote îi erau rupte.

În comitatul *Aradului*, în patria lui *Krivany* și a lui *Bacs*, au arestat acum pe notarul *Missics György* din *Nadab*, din cauză că a comis de repește-ori înșelătorii, defraudări, falsificații de cambii. Pe baza unor documente false, a contras împrumuturi ipotecare, a zălogit casele țeranilor și banii i-a spesat. Moștenirile orfanilor le-a vîndut și banii i-a risipit. A colectat banii de dare și i-a păpat.

Pe notarul *Mayer Victor* din *Stracena* (comit. *Scepus*) vice-șpanul l'a suspendat pentru falsificare de acte și de matricule.

Nu tocmai de mult s'a întemplat, că în *Mocia*, din comit. *Comornului*, notarul și mai mulți funcționari au prins pe un biet țeran, l'au legat, l'au bătut până la sînge, i-au ars cu spirit tălpile dela picioare, i-au băgat în nas țigară aprinsă. Casul s'a discutat și în dietă, ministrul de interne a promis cea mai strictă cercetare. Se pôte întempla, ca gendarmii, notarul și controlorul să fiă pedepsiți, fișpanul *Sárközy* a rămas însă în postul său. Totă lumea credea, că imediat fișpanul va fi provocat să-și dea dimisia, dăr a rămas și mai departe în grația.

După-ce citează casurile acestea, „*Alkotmány*“ le comentază dicend între altele:

Lucru firesc, că gendarmii și solgăbirii sunt aderenții vechiului sistem, ei continuă a merge pe calea de mai înainte, căci știu, că nu li-se va întempla nimic. „*Tortura și volnicia* nu s'a schimbat în Ungaria, ci numai ministrul președinte și ministrul de interne s'a schimbat. Partida liberală încă e cea veche, prin urmare *Vadnay Andor* și acum este fișpan în *Ciongrad*, căci amicii săi din partida liberală nu-l lasă să cadă.

ULTIME SCIRI.

Viena, 2 Octomvrie. *Anglia* și *Transvaalul* mobilizează deja cu mare grabă. Din *Transvaal* sosesc scirea, că *Boerii* concentrează multă oștire la granița nord-vestică spre *Natal*.

DIWETSE.

Nevastă vîndută. În orașelul *Skvira* din *Rusia* s'a întemplat de curând următorul cas ciudat: Nisea țerani ruși, cari se întorseră dela țerg, își petreceau într'o cărciumă lângă sticlele cu „*vutka*“ și cu toții vorbeau despre aceea, cât de bine ar fi, decât cineva nu și-ar putu vinde numai boul, sau calul, ci și nevasta. Unul dintre țerani dișe îndată, că el bucuros și-ar vinde nevasta, decât s'ar afla cumpărător. Altul, om vėdan, rėspunse îndată, că dēșu, el o cumpără și întrebă de preț. Bărbatul nevastei fixă prețul într'o rublă de argint și într'o sticlă de rachiu, preț pe care vėduvul îl plăti momentan. Bărbatul și cumpărătorul, însoțiți de doi martori, se duseră acasă, unde a dat de șire nevastei, că-i vėndută. Femeia, fără a dișe cărc, urmă pe vėduv. A doua di bărbatul se încrucișă și miră de prostia ce a făcut. Cel dintăiu lucru i-a fost să mērgă după nevastă și să o reclame. Însă a pătīt o biștul, căci după ce femeia i declară, că nu-i mai trebue astfel de bărbat, luă un băș și alungă din casă pe fostul său stăpân.

**Dela Tipografia „A. Mureșianu“
din Brașov,
se pot procura următoarele cărți**

Cărți de rugăciuni și predicii.

Anghira Mântuirii, carticea de rugăciuni și de cântări pentru mângăierea sufletescă a drept credincioșilor creștini, *Edițiunea IV corectată*. Gherla, Tipografia diecesană 1899, Un exemplar în păreți tari colorați 35 cr. (plus 5 cr. porto.)

Mărgăritarul Sufletului, carte de rugăciuni și cântări, întocmită pentru toate trebuințele vieții. *Edițiunea IV*. Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1899. Conține peste 334 pag. Legată în păreți tari colorați, costă 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Micul mărgăritar sufletesc, carticea de rugăciuni și cântări, întocmită mai ales pentru copiii mai marișori. Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1898. Un exemplar legat în păreți tari colorați costă 22 cr. (cu posta 23 cr.)

Carte de rugăciuni, cereri și laude întru onora Preacuvântului Feciore Maria, pentru folosul și mângăierea sufletelor. Gherla, Tip. Diecesană, 1898. Prețul unui exemplar legat în păreți tari colorați 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Cuvântări bisericesti pe sărbătorile de peste an, scrise de Prepositul capitular Ioan Papiu. Pe lângă predicii, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitoare la însemnătatea diferitelor sărbători. Conține vre-o 400 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (în loc de 2 fl. cum era la început), prin postă 1 fl. 60 cr. Aceste predicii sunt favorabil apretiate și din partea clerului înalt din România.

Cuvântări funebrele și iertăciuni pentru diferite cazuri de morțe, întocmite de Ioan Papiu. Cunoscutul scriitor bisericesc. Conțin vre-o 400 pag. Prețul numai 1 fl. 50 cr. (prin postă 1 fl. 60 cr.)

Predici pentru Dumineci de Iustin Papiu, învățatul scriitor bisericesc, mare orator și bunul Român de odinioară. E o carte de vre-o 500 pag. format mare, tipar modern, cuprindând predicii frumoase pentru toate Duminecele de peste an. Prețul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

Predice pentru Duminecele de peste an, compuse după catehismul lui Decharbe, de Vasile Christe. Conține predicii dela Dumineca XI după Rosalii până la Dumineca Vameșului. Prețul 80 cr. (prin postă 85 cr.)

Predici pe toate Duminecele și sărbătorile de peste an, de Em. Eftimescu, cunoscut atât de bine în cercurile românești din numărările sale scrieri atât de mădușe, instructive și cu stăta gust estetice. E o carte mare, de 350 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (4 le).

Scrieri scolare.

Istoria pedagogiei de V. Gr. Borogovan O carte nouă și de mare interes pentru toți bărbaiții de școală. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul școlilor poporale din diecesă Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor) Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechi) costă 25 cr., iar partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiecare.

Cântul în școala poporală de Iuliu Pop, învățator în Năsăud. Teoriă, praxă și fântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățatori și părinți, prelucrat de Basile Rașiu, fost profesor în seminariul din Blășiu și vicar la Făgăraș. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Invătătura creștină, sau Catehismul mare pentru tinerimea greco-catolică *Edițiunea III*. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gherlei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 284 pag, format 8°, e legată solid și costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Ideii fundamentale în economia politică. D-l Ioan Socacu, vechiul profesor la școlile comerciale române din loc, a scos de sub tipar o nouă broșură sub titlul de mai sus, fiind adăusă în partea a doua și o nouă teorie sociologică, care conține lucruri de interes științific deosebit mai ales pentru specialiști. A cunoștea ideile fundamentale ale economiei politice este fără îndoială de mare interes pentru orice cititor inteligent. Un exemplar costă 65 cr. și se pot procura sau direct dela d-l autor, în a cărui editură a apărut opul, sau dela Tipografia „A. Mureșianu“.

Pentru comercianți funcționari și toți oamenii de afaceri, precum și studenți putem recomanda următoarele cărți:

Manul de dreptul cambial, lucrat de Ioan Socacu, profesor la școala română gr. or. din Brașov. Cartea e tipărită pe speșele „Albinei“ și e menită a face mari servicii tutu-or, cari au afaceri cu cambii polițe). Prețul 2 fl. (cu posta 2 fl. 10 cr.)

Un capitol din Contabilitatea dublă de I. C. Panțu, prof. la școala comercială superioară din loc. Tracteză principiile contabilității duble ilustrate cu diferite exemple, pe cari studiindu-le cu atențiune, poți ori și cine să învețe contabilitatea, adevăta ținerea socotelilor în economia proprie și în afacerile comerciale. Prețul 50 cr. + 5 cr. porto.

„Curs complet de corespondența comercială“, de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede și cupone etc. Prețul 1 fl. 60 cr.

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor curente de I. C. Panțu. Arată calcularea intereselor pe ani, pe luni și pe zile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit, așa ca să fie înțelese de ori și cine; de-aseenea modul de calculare al intereselor la bănci și teoria conturilor curente. Prețul 40 cr. plus 3 cr. porto.

Scrieri economice:

Din mult prețiosul **Manual de agricultura rațională** de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala superioară din Bucuresci (Ferestrău) a apărut volumul III, intitulat **Zootehnia, sau Cultura generală și specială a vitelor cornute**. Acest volum este, ca și cele două de mai înainte, foarte mare, cuprindând 779 pag., format mare 4°. În text conține 225 figuri.

Cuprinsul acestui volum e de un interes deosebit pentru economii de vite, căci tracteză amănunțit și din toate punctele de vedere cultura vitelor de tot soiul, cum nu s'a mai scris încă nici într-o carte românească.

Materia întrăgă e împărțită în 12 părți, tratând diferitele specii de culturi a vitelor, corpul animalelor, rasa și divisiunile (regule de observat la împărțirea vitelor, etatea împărțirii etc.); mijlocele și metodele zootehnice de reproducțiune (arta împărțirii, diferitele feluri de încrucișări etc.); îngrijirea și crescerea vitelor domestice, nutrirea lor și alte multe. În capitolul XI se vorbesc despre ovicultură, sau cultura oilor cu toate amănuntele lor, iar în capitolul XII despre industria laptelui, arătând modul de conservare și fabricațiune a untului, smântânei, brânzei et. etc.

Opul d-lui Dr. Maior, după cum se știe, a fost premiat și din partea Academiei române. El a fost în modul cel mai favorabil apretiat de toate ziarele și revistele noastre, fiind în literatura română unic în felul său.

Agrologia sau Agricultura generală de Dr. G. Maior, profesor la școala centrală de agricultură din Bucuresci. E cea mai bogată și tot-odată cea mai temeinică scriere românească cu privire la cultura pământului (aratul, sămânatul, gnoitul etc., etc). Conține 217 figuri de-ale diferitelor aparate economice (pluguri, grape, tăvăluguri etc). E o carte foarte mare, de 524 pag. și costă numai 2 fl. 50. (cu posta recomandat 2 fl. 75 cr.)

Fitotehnia sau Cultura specială a plantelor, scrisă tot de D-l G. Maior. Această carte se estinde pe 611 pagini, format mare și conține în text 202 figuri. Cuprinsul e foarte bogat, arătând cu de-amănuntul soiul, modul de cultură, boalele și vindecarea etc. pentru fiecare plantă, precum cereale (tot felul de bucate, ca grâu, seacă, orz, ovės, orez, mei, cucuruz, hrișcă, etc.); apoi mazere, linte, mazărice, rapiță, mac, sofran, hemei, in, cânepă, tutun, cartofi, tot felul de sfeclă, hrn, curechi și alte multe. Apoi diferitele plante de nutreț, ca lucernă, trifoi, mohor, cucuruzul verde de nutreț, diferite compozițiuni pentru fenețe și pășuni artificiale etc. Alt capitol tracteză despre cultura fenețelor, altul irigațiunii, altul despre pășuni etc. Prețul 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl. 25 cr.)

„Stupăritul“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economiei, de Constantin Dimian, preot în Brețcu. O carte de 154 pag. format mare 8°. Prețul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: G. Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Octomvre 1899.

Renta ung. de aur 4%	116.55
Renta de corone ung. 4%	97.85
Imp. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.—
Imp. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	119.25
Bonuri rurale ungare 4%	93.25
Bonuri rurale croate-slavone	—
Imp. ung. cu premii	161.75
Bonuri pentru reg. Tisei și Seghedin	140.—
Renta de argint austr.	99.90
Renta de hârtie austr.	99.80
Renta de aur austr.	117.85
Bonuri din 1860.	136.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	903.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit	368.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	363.—
Napoleonori	9.51
Mărci imperiale germane	58.97 1/2
London vista	120.65
Paris vista	47.72 1/2
Rente de corone austr. 4%	99.95
Note italiene	44.50

Cursul pieței Brașov.

Din 2 Octomvre 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.37	Vënd.	9.39
Argint român. Cump.	9.30	Vënd.	9.35
Napoleon'ori. Cump.	9.53	Vënd.	9.57
Galbeni Cump.	5.62	Vënd.	5.67

Ruble Rusesci Cump.	127.75	Vënd.	127.25
Mărci germane Cump.	58.70	Vënd.	58.85
Lire turcesci Cump.	10.73	Vënd.	10.87
Seris. fons. Albina 100.—	Vënd.	5%	101.50

S'au perdut doi câni de vânătoare (copoi) rassa francesă, de coloră përlui brun, pătat și pestriț. Ei au urechi extra-ordinar de lungi. Recompensa fl. 10 dovăditorului.

Administrația Moșiei Regale.
Azuga. (România). 1—3

De vëndare o casă, situată pe Tocile nr. 39, care constă din 5 odăi, 2 pivnițe, 1 șopron.

Doritorii a se adresa la proprietarul George Florea sub numărul de mai sus.

ANUNCIURI
(insertiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădământ, care creșce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

Câni miraculoși. Cei mai bine dresați câni în lume

se vor produce zilnic de Sămbătă 30 Sept. încolo în teatrul clădit pe locul din fața restaurației de pe promenada de jos.

Caro, singurul câne Pudel, care există în lume, se știe cănta pe pian, împreună cu alți 20 soți, animale frumoșe, vor executa diferite arte, astfel că vizitatorii îi vor admira în grad mare. CARO, singur în lume, între alte piese va cănta la piano „Ultima rosă“, din opera „Martha și Choralul“. — Ceialalți câni sunt în stare să scrie și să socotească, ce a costat multă muncă și trudă până i-au învățat. — Deosebesc colorile, cunosc florile, se produc ca gimnasticii, jocă balet, și laolaltă esecută un potpourri grandios.

Imi iau voe a invita On. public, cu deosebire amatorii de câni, la aceste producțiuni interesante.

Prețurile: Stal I. 60 cr. Locul I, 40 cr. Locul II. 30 cr. Locul III. 15 cr. Militarii fără charge și studenți plătesc prețul jumătate.

Producțiunile vor fi: cea dintâi la 4 ore după amădi, a doua și a treia la 6 și 8 ore sêra.

Dumineca și în sărbători se vor da producții la fie-care oră, începând dela 3 p. m. până la 9 ore sêra.

720.2--5.

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni.	3 fl. —
Pe șese luni.	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni.	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni.	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni.	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Comnii cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.